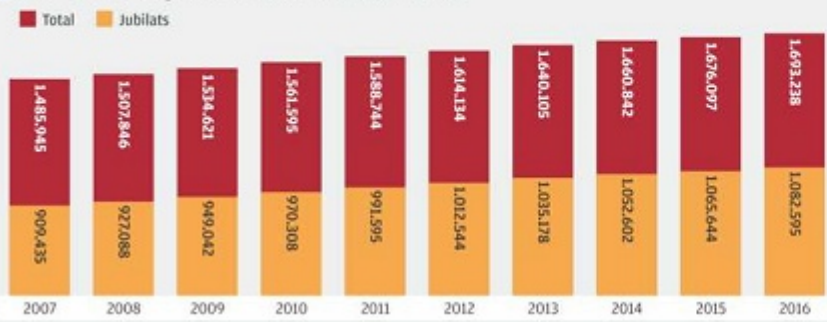

Són sostenibles les pensions?

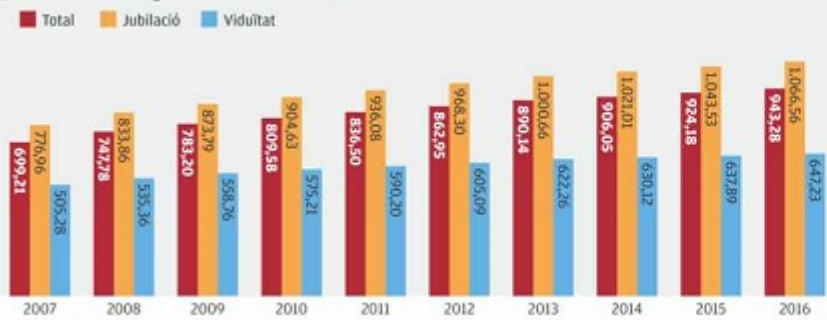
09/01/2017 - M.Moreno/El Punt Avui

Les pensions a Catalunya

Nombre de pensionistes (mesos de novembre)

Pensió mitjana (mesos de novembre)

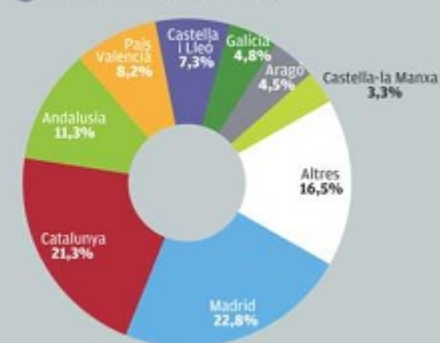

FONTS: MINISTERI D'OCCUPACIÓ I INVERCO / GRÀFIC: EL PUNT AVUI

Participa en plans de pensions privats (2015)

Patrimoni invertit (2015)

L'estadística demogràfica augura un cataclisme d'aquí a unes dècades. Els experts recomanen elevar la base de cotització, millorar els sous, eliminar bonificacions i potenciar la productivitat.

Notícies a l'ordre del dia com l'exhauriment del Fons de Reserva de la Seguretat Social (l'anomenada "guardiola de les pensions"), que, segons algunes fonts com la consultora Willis Towers Watson, es podria esgotar l'any vinent mateix, i la minsa pujada de les pensions de l'últim any, un 0,25% per decret, tot i que la inflació superava el punt percentual, han elevat la temperatura de l'etern debat sobre la sostenibilitat d'aquestes prestacions. És un tema que es va posar damunt la taula i que s'ha abordat amb alts i baixos d'ençà que els fills del *baby boom* dels seixanta s'han començat a fer grans veient que les generacions següents tal vegada no podrien sufragar les seves jubilacions. I si el problema, en principi, va ser demogràfic, ara, després de la crisi, també és econòmic: es calcula que el que caldria per tirar endavant són uns 10.000 milions anuals més a tot l'Estat. Alhora, resumint molt, sembla que els que hauran de pagar les pensions d'aquí a uns anys seran pocs i pobres.

Els observadors opinen que la comissió del Pacte de Toledo, la mesa de debat per al tema, en què hi ha representats els agents socials, podria abordar una nova reforma, ara que el PP no pot passar el corró de la majoria absoluta com va fer en l'últim decret de revaloració de les pensions.

Els sindicats ja fa temps que s'exclamen per la deriva que està prenent el discurs, i opinen que el sistema seria sostenible si no fos perquè s'han aplicat conscientment polítiques que pretenen laminar-ne la continuïtat.

Dolors Llobet, portaveu del sindicat CCOO, creu que hi ha un problema conjuntural, en què es conjuren "les cotitzacions a la baixa, la crisi, l'atur i la reforma laboral, que ha rebaixat els sous". Alhora, subratlla, "s'han continuat fent rebaixes en les cotitzacions i bonificant coses que no ho haurien d'estar per la caixa de la Seguretat Social, com ara les tarifes planes dels autònoms".

La seva homòloga a la UGT, Laura Pelay, creu que el desequilibri de la Seguretat Social ha estat "absolutament premeditat" pel Govern de l'Estat. Les dues sindicalistes coincideixen a reclamar, d'entrada, la derogació de la reforma laboral, que, denuncien, generalitza la precarietat, i també l'eliminació dels límits de les bases màximes de cotització.

Pelay assenyala, a més, que "caldrà explorar la via impositiva" i renovar la fiscalitat per reforçar el sistema, que, segons la "sacrosanta Constitució", remarca, ha de garantir pensions suficients, "però ni estan garantides ni són suficients", lamenta. Per la seva banda, Llobet veu necessari que l'Estat aporti diners via pressupostos per a pensions de viudetat i d'orfanat perquè el sistema "quedi molt més garantit", sense perdre de vista, matisa Pelay, que "aquestes pensions són drets subjectius" que no es poden qüestionar.

Des del món acadèmic, el discurs és molt més pragmàtic. José García Montalvo, catedràtic de la Universitat Pompeu Fabra, desmitifica les teories apocalíptiques sobre la piràmide poblacional, i considera que les previsions de l'Institut Nacional de Estadística, que situa el cataclisme del sistema cap al 2050, en què la taxa de substitució cotitzador-pensionista serà d'un a un, no són fiables: "Les projeccions tan a llarg termini sovint acaben sent errònies", assegura. Ara bé, l'expert creu que cal que augmenti el nombre de treballadors, i també, com la UGT i CCOO, pensa que convé revisar les bonificacions, que, a parer del catedràtic, "estan matant la recaptació de la Seguretat Social i, a més, són inútils", ja que fan que l'empresari triï el treballador a partir de l'estalvi que li suposa i no pas per la seva qualificació.

García Montalvo, que sí que discrepa dels sindicats en el sentit que creu que no hi ha marge per incrementar les cotitzacions –perquè "tindria efectes sobre l'ocupació"–, només hi veu dues solucions possibles. La primera, passar del sistema de solidaritat intergeneracional a un de capitalització, en què cadascú acumuli la seva pròpia pensió. "Però el trànsit és complex –subratlla–, i políticament molt difícil, ja que només es pot cobrir a còpia de pressupost".

Descartada, per inviable ara mateix, aquesta fórmula, García Montalvo opta per les solucions paramètriques; és a dir, canviar els criteris de manera radical: endarrerir uns anys l'edat de jubilació, calcular la percepció amb tota la vida laboral, etc. O, sentència l'economista, orientar el model cap a un creixement de la productivitat. De fet, rebla, "si l'economia fos més productiva, el problema es resoldria sol".

Jordi Costa, professor de l'escola de negocis Eada, abona les receptes de Montalvo i creu que, si durant molts anys l'edat mitjana de jubilació era de 63 anys, "ara ja es parla dels 67, i potser en algunes professions ens n'anirem als 70". Costa, a més, observa que "no està escrit enlloc que les cotitzacions hagin de mantenir el sistema", i recorda que l'Estat té un pressupost que es fonamenta en una base fiscal. Malgrat tot, l'acadèmic pensa que aquestes decisions depenen dels votants, que són els que ho haurien de decidir: "Les pensions seran un dret sempre que la població ho consideri fonamental", assegura.

Costa no veu malament una certa generalització dels plans de pensions privats, i de fet ho veu "força inevitable" tenint en compte les prediccions. Això sí, veu important que el pla privat es plantegi com un complement, "i no com un substitut".